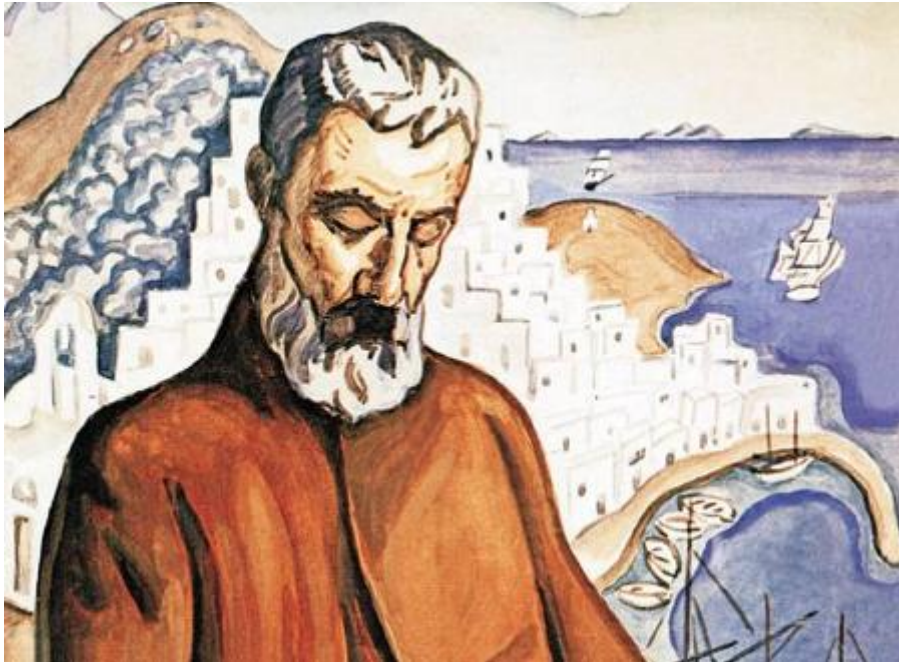

Εξοχική Λαμπρή: «Παιδικαί Αναμνήσεις»

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Το διήγημα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη «Εξοχική Λαμπρή» με τον υπότιτλο «Παιδικαί Αναμνήσεις», δημοσιεύτηκε την Πρωταπριλιά του 1890 στην εφημερίδα “Εφημερίς”. Επίκαιρο όσο ποτέ, ξυπνά θύμησες από άλλες εποχές και δημιουργεί προβληματισμό για το φετινό Πάσχα. Για το Πάσχα του 2020, μεσούσης της πανδημίας.

Καλά το έλεγεν ο μπαρμπα-Μηλιός, ότι το έτος εκείνο εκινδύνευον να μείνουν οι άνθρωποι οι χριστιανοί, οι ξωμερίτες, την ημέραν του Πάσχα, αλειτούργητοι. Και ουδέποτε πρόρρησις επλησίασε τόσον εγγύς να πληρωθή, όσον αυτή· διότι δις εκινδύνευσε να επαληθεύση, αλλ’ ευτυχώς ο Θεός έδωκε καλήν φώτισιν εις τους αρμοδίους και οι πτωχοί χωρικοί, οι γεωργοποιμένες του μέρους εκείνου, ηξιώθησαν και αυτοί να ακούσωσι τον καλόν λόγον και να φάγωσι και αυτοί το κόκκινο αυγό.

Όλα αυτά, διότι το μεν ταχύπλουν, αυτό το προκομμένον πλοίον, το οποίον εκτελεί δήθεν την συγκοινωνίαν μεταξύ των ατυχών νήσων και της απέναντι αξένου ακτής, σχεδόν τακτικώς, δις του έτους, ήτοι κατά τις δύο αλλαξοκαιριές, το φθινόπωρον και το έαρ, βυθίζεται, και συνήθως χάνεται αύτανδρον· είτα γίνεται νέα δημοπρασία, και ευρίσκεται τολμητίας τις πτωχός κυβερνήτης, όστις δεν σωφρονίζεται από το πάθημα του προκατόχου του, αναλαμβάνων εκάστοτε το κινδυνωδέστατον έργον· και την φοράν ταύτην, το ταχύπλουν, λήγοντος του

Μαρτίου, του αποχαιρετισμού του χειμῶνος γενομένου, είχε βυθισθή· ο δε παπα-Βαγγέλης, ο εφημέριος ἅμα και ηγούμενος και ὁ μόνος ἀδελφός του μονυδρίου του Ἀγίου Ἀθανασίου, ἔχων κατ' εὐνοίαν του ἐπισκόπου και το αξίωμα του ἐξάρχου και πνευματικοῦ των ἀπέναντι χωρίων, καίτοι γέρων ἤδη, ἐπλεε τετράκις του ἔτους, ἦτοι κατὰ πάσαν τεσσαρακοστήν, εἰς τας ἀντικρὺ ἐκτεινομένας ἀκτάς, ὅπως ἐξομολογήσῃ και καταρτίσῃ πνευματικῶς τους δυστυχεῖς ἐκείνους δουλοπαροίκους, τους “κουκκουβίνους ἢ κουκκοσκιάρχες”, ὅπως τους ὠνόμαζον, σπεύδων, κατὰ τὴν Μεγάλην Τεσσαρακοστήν, νὰ ἐπιστρέψῃ ἐγκαίρως εἰς τὴν μονὴν του, ὅπως εορτάσῃ τὸ Πάσχα. Ἀλλὰ κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος, τὸ ταχύπλουν εἶχε βυθισθῇ, ὡς εἶπομεν, ἡ συγκοινωνία ἐκόπη ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, και οὕτως ὁ παπα-Βαγγέλης ἐμείνεν ἀκουσίως, ἠναγκασμένος νὰ εορτάσῃ τὸ Πάσχα πέραν τῆς πολυκυμάντου και βορειοπλήκτου θαλάσσης, τὸ δε μικρὸν ποίμνιόν του, οἱ γείτονες του Ἀγίου Ἀθανασίου, οἱ χωρικοὶ των Καλυβιῶν ἐκινδύνευον νὰ μείνωσιν ἀλειτούργητοι.

Τινὲς εἶπον γνώμην, νὰ παραλάβωσι τὰς γυναῖκας και τὰ τέκνα των και νὰ κατέλθωσιν εἰς τὴν πολίχνην, ὅπως ἀκούσωσι τὴν Ἀνάστασιν και λειτουργηθῶσιν· ἀλλ' ὁ μπαρμπα-Μηλιός, ὅστις ἔκαμνε τὸν προεστὸν εἰς τὰ Καλύβια, και ἠθέλε νὰ εορτάσῃ τὸ Πάσχα ὅπως αὐτός ἐνόει, ὁ Φταμηνίτης, ὅστις δὲν ἠθέλε νὰ ἐκθέσῃ τὴν γυναῖκά του εἰς τὰ ὄμματα του πλήθους, και ὁ μπάρμπ' – Ἀναγνώστης, χωρικός ὅστις “τὰ ἤξευρεν ἀπ' ἔξω ὅλα τὰ γράμματα τῆς Λαμπρῆς”, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο ν' ἀναγνώσῃ τίποτε “ἀπὸ μέσα”, και ἐπεθύμει νὰ ψάλῃ τὸ “Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε”, – οἱ τρεῖς οὗτοι ἐπέμειναν, και πολλοὶ ἠσπάσθησαν τὴν γνώμην των, ὅτι ἐπρεπεν ἐκ παντός τρόπου νὰ πείσωσιν ἓνα των ἐν τῇ πόλει εφημερίων ν' ἀνέλθῃ εἰς τὰ Καλύβια νὰ τους λειτουργήσῃ.

Ὁ καταλληλότερος δε, κατὰ τὴν γνώμην πάντων, ἱερεὺς τῆς πόλεως, ἦτο ὁ παπα-Κυριάκος, ὅστις δὲν ἦτο “ἀπὸ μεγάλο τζάκι”, εἶχε μάλιστα και συγγένειαν με τινὰς των ἐξωμεριτῶν, και τους κατεδέχετο. Ἦτο ὀλίγον τσάμης, καθὼς ἔλεγαν. Δὲν ἔτρεφε προλήψεις. Ἡκούετο μάλιστα, ἐδῶ – ἐκεῖ, ὅτι ὁ ἱερεὺς οὗτος εἶχε και τὴν συνήθειαν “ν' ἀποσῶνῃ τὰ παιδιὰ” εἰς τους κόλπους των μητέρων, των ἐνοριτισσῶν του. Ἀλλὰ τούτο τὸ ἔλεγον οἱ ἀστεῖοι ἢ οἱ φθονεροί, και μόνον οἱ ἀνόητοι τὸ ἐπίστευον. Ὁ εφημέριος οὗτος, ὡς οἱ πλείστοι του γνησίου ἐλληνικοῦ κλήρου, πλην μικροῦ ἐλευθεριασμοῦ, ἦτω κατὰ τὰ ἄλλα ἀμεμπτος.

Τούτο ναι, ἀληθεύει· ἀλλ' οἱ ἐγγαμοὶ ἱερεῖς, πενόμενοι και δυσπραγούντες, ἐπιτακτικὴν ἔχοντες ἀνάγκην νὰ θρέψωσι τὰ τέκνα των, φαίνονται ὡς πλεονέκται, και καταντῶσι νὰ μὴ τρέφωσι πλέον ἐμπιστοσύνην οὐδ' εἰς αὐτοὺς τους συλλειτουργοὺς των. Τούτο ἔπασχε και ὁ παπα-Κυριάκος, ὅστις ἐπεθύμει μὲν νὰ υπάγῃ νὰ κάμῃ Ἀνάστασιν εἰς τους χωρικοὺς, διότι ἦτο ἀνοιχτόκαρδος και ἠθέλε νὰ χαρῇ και αὐτός ὀλίγην Ἀνάστασιν και ὀλίγην ἀνοιξιν, ἀλλ' ἐδυσπίστει εἰς τὸν συνεφημέριόν του, και ἔπειτα δὲν ἠθέλε νὰ ἀφήσῃ τὴν ἐνορίαν με ἓνα μόνον ἱερέα

τοιαύτην ημέραν. Αλλ' αυτός ο παπα-Θεοδωρής ο Σφοντύλας, ο συνεφημέριός του, τον παρεκίνησε να υπάγη, ειπών ότι καλόν ήτο να μη χάσωσι και το εισόδημα των Καλυβιών, αινιττόμενος ότι τα τε εκ του ενοριακού ναού έσοδα και τα της εξοχικής παροικίας, αμφοτέρα εξ ίσου θα τα εμοιράζοντο.

Τούτο δεν έπεισε τον παπα-Κυριάκον, τω ενέπνευσε μάλιστα πλείονας υποψίας· αλλ' ότε ηρώτησε την γνώμην του συλλειτουργού του, ήτο ήδη κατά τα εννέα δέκατα αποφασισμένος να υπάγη· έπειτα υπεχρέωσε τον υιόν του Ζάχον, μορφάζοντα και μεμψιμοιρούντα, να παραμείνη εν τω ενοριακώ ναώ κατάσκοπος εις το ιερόν βήμα, να παραλάβη το μερίδιον των προσφορών και συλλειτουργικών, και μόνον μετά την απόλυσιν της λειτουργίας, ότε θα ανέτελλεν ήδη η ημέρα, ν' ανέλθη εις τα Καλύβια παρ' αυτώ.

Η πούλια ήτο ήδη υψηλά, “τέσσαρες ώρες να φέξη”, και ο μπάρμπ'- Αναγνώστης, αφού εξύπνισε τον ιερέα, κατασκευάσας πρόχειρον σήμαντρον εκ στερεού ξύλου καρυάς και πλήκτρον, περιήρχετο τα Καλύβια, θορυβωδώς, κρούων, όπως εξεγείρη τους χωρικούς.

Εισήλθον εις το μικρόν εξωκκλήσιον του Αγ. Δημητρίου. Εις μετά τον άλλον προσήρχοντο οι χωρικοί με τας χωρικάς των και με τα καλά των ενδύματα.

Ο ιερεύς έβαλεν ευλογητόν.

Ο μπάρμπ'- Αναγνώστης ήρχισε να τα λέγη όλα απ' έξω, την προκαταρκτικήν προσευχήν και τον Κανόνα, το “Κύματι θαλάσσης...”.

Ο παπα-Κυριάκος προέκυψεν εις τα βημόθυρα, ψάλλων το “Δεύτε λάβετε φως”.

Ήναψαν τας λαμπάδας κι εξήλθον όλοι εις το ύπαιθρον ν' ακούσωσι την Ανάστασιν. Γλυκείαν και κατανυκτικήν Ανάστασιν, εν μέσω των ανθούντων δένδρων, υπό ελαφράς αύρας σειομένων ευωδών θάμνων, και των λευκών ανθέων της αγραμπελιάς, “neige odorante du printemps”.

Ψαλέντος του “Χριστός ανέστη”, εισήλθον πάντες εις τον ναόν. Θα ήσαν το πολύ εβδομήκοντα άνθρωποι, άνδρες, γυναίκες και παίδες.

Ο μπάρμπ' – Αναγνώστης ήρχισε να ψάλλη τον Κανόνα του Πάσχα, ο δε ιερεύς, άμα αντιψάλλων αυτώ εξ ανάγκης, από του ιερού βήματος, ητοιμάζετο “να πάρη καιρόν” και, αφού τελέση τον ασπασμόν, να έμβη εις την λειτουργίαν.

Αλλά την στιγμήν εκείνην, εισήλθεν ή μάλλον εισώρμησεν εις το ναϊδριον, ακολουθούμενος υπό δύο άλλων ομηλίκων του, δωδεκαετής περίπου παις, υψηλός ως προς την ηλικίαν του, ασθμαίνων και εν εξάψει. Ήτο ο Ζάχος, ο υιός του παπα-Κυριάκου.

Εισέβαλε πνευστιών εις το ιερόν βήμα και ήρχισε να ομιλή προς τον ιερέα. Η φωνή του ηκούετο από του χορού, αλλ' αι λέξεις δεν διεκρίνοντο.

Ιδού τι έλεγεν εν τούτοις·

– Παπά, παπά!...

(Τα παπαδόπουλα εκάλουν συνήθως παπά τον πατέρα των).

– Παπά, παπά!... ο παπα-Σφοντύλας... απ' την οξώπορτα... τις λειτουργίες... απ' τ' άη – Βήμα η πεθερά του... κι η παπαδιά... κουβαλούν...

απ' την οξώπορτα... τις λειτουργίες... τους είδα... απ' την οξώπορτα... τις λειτουργίες... απ' τ' άη – Βήμα... κι η πεθερά του... κι η παπαδιά.

Μόνος ο παπα-Κυριάκος ήτο ικανός να βγάλη νόημα από τα ασυνάρτητα ταύτα και ασθματικά του υιού του, ιδού δε πως εξήγησε τα λεγόμενα: «Ο παπα-Θοδωρής ο Σφοντύλας, ο σύντροφός του εις την ενορίαν, έκλεπτε τας προσφοράς, μεταβιβάζων αυτάς δια της εξωθύρας του ιερού βήματος, εις χείρας της συζύγου και της πενθεράς του”.

Ίσως το πράγμα δεν θα ήτο τόσον αληθές, όσον ο Ζάχος ήθελε να το παραστήση. Διότι ούτος, αγαπών, ως όλοι οι νέοι την εξοχήν και την διασκέδασιν, μετά δυσκολίας είχεν υπακούσει εις το πατρικόν κέλευσμα, όπως μείνη εις την πόλιν, και αφορμήν θα εζήτει δια να το στρίψη και μεταβή εις νυκτερινήν εκδρομήν εις τα Καλύβια, αφού μάλιστα ευκόλως εύρισκε συνοδοιπόρους ομήλικας.

Αλλ' ο παπα-Κυριάκος δεν εσυλλογίσθη τίποτε. Εξήφθη αμέσως, ηγανάκτησε, δεν εκρατήθη. Ήμαρτεν. Αντί δε να καταφέρει σφοδρόν ράπισμα κατά της παρειάς του υιού του, και να εξακολουθήση ήσυχος το καθήκον του... απέβαλεν ευθύς το επιτραχήλιον, εξεδύθη το φαιλόνιον, και διασχίσας τον ναόν εξήλθεν, αποφεύγων το βλέμμα της πρεσβυτέρας του, ήτις τον έβλεπεν έντρομος.

Αλλ' ο μπαρμπα-Μηλιός κάτι υπώπτευσεν εκ των κινημάτων τούτων και εξήλθε κατόπιν του.

Εις πεντήκοντα δε βημάτων απόστασιν από του ναού, μεταξύ τριών δένδρων και δύο φρακτών, ο επόμενος διάλογος συνήφθη.

– Παπά, παπά, που πας;

– Θαρρώ βλογημένε, τώρα, αμέσως πίσω.

Δεν ήξευρε τι να είπη. Αλλά το βέβαιον είναι ότι είχεν απόφασιν να καταβή εις την πόλιν, να ζητήση λόγον δια την κλοπήν από τον συνεφημέριόν του. Εις το βάθος δε της συνειδήσεώς του έλεγεν, ότι είχε καιρόν να επιστρέψη προ της ανατολής του ηλίου, και τελέση την λειτουργίαν.

– Που πας; επέμενεν ο μπαρμπα-Μηλιός.

– Ας διαβάξη ο μπάρμπ' – Αναγνώστης τας Πράξεις των Αποστόλων κι έφθασα.

Ελησμόνει ότι ο μπάρμπ' – Αναγνώστης δεν ηδύνατο ν' αναγνώση άλλα, ή όσα από στήθους εγνώριζεν.

– Αφήνω και την παπαδιά μου, εδώ, βλογημένε, επανέλαβεν ο παπα-Κυριάκος, αμηχανών τι να είπη. Σας αφήνω την παπαδιά μου!

Και λέγων έτρεχεν.

Ο μπαρμπα-Μηλιός επανήλθε κατηφής εντός του ναού.

– Καλά το έλεγα εγώ, εψιθύρισε.

Μεγίστη απορία επεκράτει εν τω παρεκκλησίω. Οι χωρικοί εκοίταζον

ερωτηματικώς αλλήλους. Ψιθυρισμοί ηκούοντο.

Αι γυναίκες ηρώτων την παπαδιά να εἴπῃ αὐταῖς τι τρέχει· ἀλλ' αὕτη ἦτο ἡ ολιγώτερον πάντων των ἄλλων γνωρίζουσα.

Ὡς οὗτοι ὁ ἱερεὺς ἔτρεχεν, ἔτρεχεν. Ὁ ψυχρὸς αἵρ ἐδρόσισεν ὀλίγον τὸ μέτωπόν του.

– Καὶ πῶς νὰ θρέψω ἐγὼ τόσα παιδιὰ, ἔλεγεν, οκτώ, με συμπάθειο, κ' ἡ παπαδιά ἐννιά... κι ἐγὼ δέκα! Ὁ ἓνας νὰ σε κλέπτῃ ἀπ' ἐδῶ, κι ὁ ἄλλος ἀπ' ἐκεῖ...

Πεντακόσια βήματα ἀπὸ τοῦ ναοῦ, ὁ δρόμος ἐκατηφόριζε, καὶ κατήρχετό τις εἰς ωραίαν κοιλάδα. Εἰς νερόμυλος ἐυρίσκετο ἐπὶ τῆς κλιτύος, ἐκείνης, παρὰ τὴν ὁδόν. Ἀκούσας ὁ ἱερεὺς τὸν ἡδὺν μορμυρισμὸν τοῦ ρύακος, αἰσθανθεὶς ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ τὴν δρόσον, ἐλησμόνησεν ὅτι εἶχε νὰ λειτουργήσῃ (πῶς καὶ πού νὰ λειτουργήσῃ;) καὶ ἔκυψε νὰ πῖν ὕδωρ. Ἀλλὰ τὸ χεῖλός του δὲν εἶχε βραχὴ ἀκόμη, καὶ αἰφνης ἐνθυμήθη, ἀνένηψεν.

– Ἐγὼ ἔχω νὰ λειτουργήσω, εἶπε, καὶ πίνω νερό;...

Καὶ δὲν ἔπιε.

Τότε ἦλθεν εἰς αἴσθησιν.

– Τι κάμνω ἐγὼ, εἶπε, πού πάω;

Καὶ ποιήσας τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

– Ἥμαρτον, Κύριε, εἶπεν, ἥμαρτον! μὴ με συνερισθῇς.

Ἐπανελάβε δε·

– Εἴαν ἐκεῖνος ἔκλεψεν, ὁ Θεὸς αὖς τὸν... συγχωρήσῃ... κι ἐκεῖνον κι ἐμέ. Ἐγὼ πρέπει νὰ κάμω τὸ χρέος μου...

Ἡσθάνθη δάκρυ, βρέχον τὴν παρειάν του.

– ὦ Κύριε, εἶπεν ὀλοψύχως, ἥμαρτον, ἥμαρτον! Σὺ παρεδόθης διὰ τὰς ἀμαρτίας μας, καὶ ἡμεῖς σε σταυρώνομεν κάθε μέρα.

Καὶ ἐστράφη πρὸς τὸν ἀνήφορον, σπεύδων νὰ ἐπανελθῇ εἰς τὸ ἀρεκκλήσιον, ὅπως λειτουργήσῃ.

– Καὶ ἤθελα νὰ πῶ καὶ νερό, εἶπε, δὲν εἰμαι ἄξιός νὰ λειτουργήσω. Ἀλλὰ πῶς νὰ κάμω; Δὲν πρέπει νὰ μεταλάβω! Θὰ λειτουργήσω χωρὶς μετάληψιν, δὲν εἰμαι ἄξιός!... “Δεῦτε τοῦ καινοῦ τῆς ἀμπέλου γεννήματος!...”. Ἐγὼ ἄξιός δὲν εἰμαι!

Καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν ναόν, ὅπου μετ' ἀγαλλιάσεως οἱ χωρικοὶ τὸν εἶδον.

Ἐτέλεσε τὴν ἱεράν μυσταγωγίαν, καὶ μετέδωκεν εἰς τοὺς πιστοὺς, φροντίσας νὰ καταλύσῃ διὰ στόματος αὐτῶν ὅλον τὸ ἅγιον ποτήριον. Αὐτὸς δὲν ἐκοινώνησεν, ἐπιφυλαττόμενος νὰ τοῦ εἴπῃ εἰς τὸν πνευματικόν, καὶ πρόθυμος νὰ δεχθῇ τὸν κανόνα.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν, μετὰ τὴν Β' Ἀνάστασιν, οἱ χωρικοὶ τὸ ἔστρωσαν ὑπὸ τὰς πλατάνους, παρὰ τὴν δροσεράν πηγὴν.

Ὡς τάπητας εἶχον τὴν χλόην καὶ τὰ χαμολούλουδα, ὡς τράπεζαν πτέριδας καὶ κλάδους σχοίνων.

Η δροσερά αύρα εκίνει μετά θρου τους κλώνας των δένδρων, και ο Φταμηνίτης με την λύραν του αντέδιδε φθόγγους λιγυρούς.

Η ωραία Ξανθή, η σύζυγος του Φταμηνίτου, εκάθητο μεταξύ της μητρός της Μελάχως και της θείας - Κρατήρας, της πενθεράς της, φροντίζουσα να έχη εν μέρει τας παρειάς κεκαλυμμένας με την μανδήλαν, και να βλέπη μάλλον προς τον κορμόν της γιγαντιαίας πλατάνου, όπως μη την κοιτάζωσιν οι άνδρες, και ζηλεύη ο συζυγός της.

Η αδελφή της, το Αθώ, δεκαπεντούτις κόρη άγαμος, άφροντις, ωραία και αυτή, ποσάκις δεν την επείραζε λέγουσα·

- Αρή, τι τον ήθελες, αρή; Δεν τον έπαιρνα, να μου χαρίζανε τον ουρανό με τ' άστρα... Καλλίτερα να γινόμεουν καλόγρια.

Το βέβαιον ήτο, ότι ο Φταμηνίτης δεν διέπρεπεν ούτε επί κάλλει ούτε επί μεγέθει σώματος, αλλ' ανεπλήρου τας ελλείψεις τούτας δι' ευστροφίας σώματος και πνεύματος και δια φαιδρότητος και ευθυμίας.

Ο παπα-Κυριάκος προήδρευε του συμποσίου, έχων απέναντί του την παπαδιά, βραχύσωμον, στρογγυλοπρόσωπον, μελαγχροινήν, αγαθωτάτην, ήτις εν αθωότητι εξεκόλαπτε σχεδόν κατ' έτος έν παπαδόπουλον, χωρίς να την μέλη ούτε δια παλληκαροβότανα, ούτε δια στριφοβότανα, περί α τυρβάζουσιν άλλαι γυναίκες.

Δεξιόθεν του ιερέως εκάθητο ο μπαρμπα-Μηλιός, προεστώς άμα και πρόθυμος θεράπων της κοινότητος, ηξεύρων να ψήνη, ως ουδείς άλλος το αρνί, λιανίζων μεθοδικώτατα δι' όλους, και τρώγων άμα και προπίνων.

Εις τας προπόσεις μάλιστα δεν είχεν εφάμιλλον. Μετά την σύντομον και τυπικήν του ιερέως πρόποσιν, εγερθείς ο μπαρμπα - Μηλιός, κρατών την τσότραν την επταόκαδον, ήρχισε να χαιρετίζη τους πάντας και ένα έκαστον ως εξής·

- Χριστός Ανέστη! Αληθινός ο Κύριος! Ζη και βασιλεύει εις πάντας τους αιώνας!

Είτα μετά το προοίμιον, εισήλθεν εις την ουσίαν·

- Γεια μας! καλή γεια! διάφορο! καλή καρδιά! Παπά μ', να χαίρεσαι το πετραχήλι σ'! Παπαδιά, να χαίρεσαι τον παπά σ' και τα παιδάκια σ'! Ξάδερφε Θεωρή! να ζήσης, να τσ' χαίρεσαι! Κουμπάρε Παναγιώτ', όπως έτρεξες με το λάδ', να τρέξης και με το κλήμα! Συμπεθέρα Κρατήρα, να χαίρεσαι, μ' έναν καλόν γαμπρό! Ανηψιέ Γιώργη, τίμια στέφανα! Στο γάμο σας να χαρούμε! Κουμπάρα Κυπαρισσού, με μια καλή νύφη, να ζήσης, να χαρής! Εβίβα όλοι! Τέ - περ - τε! Πάντα χαρούμενοι! Στην υγεία σας! Συμπεθέρα Ξανθή, καλή λευτεριά! Στην υγεία σας! Πάντα χαρούμενοι! Πάντα με το καλό!

Και ανάλογος προς το πρόσωπον υπήρξεν η πόσις.

Αλλά και ο Φταμηνίτης ηθέλησε να προπύη, κατ' άλλον όμως στενότερον τρόπον· ηθέλησε να βρη την γυναίκά του, και ηνάγκασεν αυτήν ν' απαντήση εις την πρόποσιν.

- Μπρομ!

– Πιέ κι δο μ’.

– Με κρασί!

– Καλώς τ’ν αγάπη μ’ τη χρυσή!

Και πιών αυτός, μετεβίβασε την τσότραν εις την ωραίαν Ξανθήν, ήτις έβρεξε τα χείλη.

Είτα ήρχισαν τα άσματα. Εν πρώτοις το Χριστός ανέστη, ύστερον τα θύραθεν. Ο μπαρμπα-Μηλιός θελήσας να ψάλη και αυτός το Χριστός ανέστη, το εγύριζε πότε εις τον αμανέ και πότε εις το κλέφτικο.

Αλλ’ ο ιδιορρυθμότερος πάντων των ψαλτών ήτο ο μπαρμπα – Κίτσος, γηραιός χωροφύλαξ, Χειμαρριώτης, παλαιός ταχτικός, λησμονημένος από της βαυαρικής εποχής εν τη νήσω. Αμφέβαλλε και αυτός αν τον είχαν περασμένον εις τα μητρώα· πότε του έστελναν μισθόν, πότε όχι. Εφόρει χιτώννα με ανοικτάς χειρίδας, βραχείαν περισκελίδα μέχρι του γόνατος και τουζλούκια. Ο δήμαρχος του τόπου (διότι υπήρχε, φευ! και δήμαρχος) τον είχε στείλει να κάμη Πάσχα εις τα Καλύβια, δια να φυλάξη δήθεν την τάξιν, καίτοι ουδεμιάς φυλάξεως ήτο ανάγκη. Το βέβαιον είναι ότι τον έστειλε να καλοπεράση πλησίον των ανοιχτοκάρδων εξωμεριτών, οίτινες του ήρεσκον του μπαρμπα-Κίτσου, ας τους έλεγον και “τσουπλακιές” ή «χαλκοδέρες”. Εάν έμενεν εν τη πόλει, ο δήμαρχος θα ήτο υπόχρεως να τον φιλεύση τον μπαρμπα-Κίτσον, καθώς τον είχαν κακομάθει οι προκάτοχοί του, έλεγε, – να τον φιλεύση κουλούραν και αυγά. Τι έθιμα!...

Ο μπαρμπα-Κίτσος, αφού ησπάσθη τρις η τετράκις την τσότραν, ήρχισε να ψάλλη το Χριστός ανέστη κατ’ ιδιάζοντα αυτώ τρόπον, ως εξής·

Κ’στο – μπρε – Κ’στος ανέστη

εκ νεκρών θανάτων,

θάνατον μπατήσας,

κι έντοις – έντοις μνήμασι,

ζωήν παμμακάριστε!

Και όμως, μεθ’ όλην την ιδιορρυθμίαν ταύτην, ουδείς ποτέ έψαλεν ιερόν άσμα μετά πλείονος χριστιανικού αισθήματος και ενθουσιασμού, εξαιρουμένου ίσως του γνωστού εν Αθήναις γηραιού και σεβασμίου Κρητός, του ψάλλοντος το “Άλαλα τα χείλη των ασεβών...” με την εξής προσθήκην: «Άλαλα τα χείλη των ασεβών των μη προσκυνούντων, οι κερατάδες! την εικόνα σου την σεπτήν...”

Αληθείς ορθόδοξοι Έλληνες...

Περί την δείλην είχεν αρχίσει ο χορός, χορός κλέφτικος (διότι αι γυναίκες επεφυλάττοντο δια την Δευτέραν και την Τρίτην, όπως χορεύσωσι τον συρτόν και την κ α μ á ρ α), και ο παπα – Κυριάκος, μετά της παπαδιάς και του Ζάχου, όστις εγλύτωσε το ξύλο χάριν της ημέρας (διότι ο πατήρ του είχε θυμώσει είτα κατ’ αυτού, ως γενομένου αιτίου της χασμωδίας εκείνης), αποχαιρετίσαντες την

συντροφιάν, κατήλθον εις την πολίχνην.

Ο παπα-Κυριάκος έδωκε πλήρες εις τον συνεφημέριόν του το από της εξοχής μερίδιον, και ούτε κατεδέχθη να κάμη λόγον περί της υποτιθεμένης κλοπής.

Εν τούτοις ο παπα-Θοδωρής οίκοθεν τω είπεν, ότι το εκ της ενορίας μερίδιόν του ευρίσκετο εν τη οικία αυτού, του παπα - Θοδωρή. Έκρινε καλόν, είπε, να μετακομίση δια της εξωθύρας του αγίου βήματος οίκαδε και τα δύο μερίδια, δια να μη βλέπουν τινές των άγαν επιπολαίων και γλωσσαλγώσιν, ότι οι ιερείς έχουν δήθεν πολλά εισοδήματα. «Ο κόσμος ξιππάζεται, είπεν, άμα μας ιδή μια καλή μέρα να πάρουμε τίποτε λειτουργίες, και δεν συλλογίζεται πόσες εβδομάδες και μήνες παρέρχονται άγονοι!»

Εντεύθεν η παρανόησις του Ζάχου.